

Galilea. 153

Litúrgia, pastoral, vida cristiana

Economia per al Regne

Salvador Cantó:
**«Els treballadors
tenen dret a saber
com va l'empresa
i com estem
econòmicament»**

Número 13
Maig-Juny de 2020
4,00 €

Sumari:

4

11

6

12

7

14

8

15

10

16

I al web (<http://galilea153.cpl.es>)

Galilea.153
Litúrgia, pastoral, vida cristiana

Any 3. Número 13
maig-juny 2020

Edita:

Centre de Pastoral Litúrgica
de Barcelona

Periodicitat:

6 números l'any

Subscripció anual

2019/2020:

En paper: 24,50 €

Online: 18,50 €

Preu d'aquest exemplar:

4,00 €

Direcció:

M. Àngels Termes

maternes@cpl.es

Equip responsable:

Antoni M.C. Canal

José Antonio Goñi

Maria Guarch

Quiteria Guirao

Joan Torra

Consell assessor:

M. del Mar Albajar

Dolores Aleixandre

Elisenda Almirall

Benjitu Bareto

M. Antònia Bogónez

Anna-Bel Carbonell

Cori Casanova

Paula Depalma

Albert Dresaire

Ascentxu Gómez

Manolo Juárez

Jordi Julià

Montserrat Lluveras

Tere Martín

Juan Carlos Pérez

Marta Pons

Mercè Solé

Adreça:

Centre de Pastoral Litúrgica

Nàpols 346, 1r.

08025 Barcelona

Tel. 93 302 22 35

wa: 619741047

cpl@cpl.es

Web:

<https://galilea153.cpl.es/>

Fotografia de la portada:

Mercè Solé

Dibuix plana 2:

Juan Carlos Pérez

Seguiu-nos a les xarxes
socials: @CPLeditorial

INCERTESA DAVANT LA CRISI

La temàtica general d'aquest número es l'economia. Quan el vam programar potser ja existia el coronavirus, però l'equip de *Galilea.153* no en teníem coneixement. I molt menys de les seves conseqüències.

Les conseqüències immediates, ho veiem, són la gran crisi sanitària i la gran crisi econòmica. Quan escric aquestes ratlles vivim una gran incertesa davant les dues crisis.

A *Galilea.153* no podem respondre a aquesta incertesa. Però potser podem ajudar a reflexionar-hi.

Començo amb l'article d'en José Antonio Goñi, que ens parla que Déu és un bon economista... pot semblar estrany, no? Us convido a llegir-lo, a entrar en l'economia de la salvació. A endinsar-nos en l'acció salvífica de Déu, que no és màgica, però sí sap canviar els cors.

Per exemple, quan descobrim –llegiu l'article de Joan Torra– l'abast profund de la col·lecta de les nostres misses... va molt més enllà de tirar (potser de mala gana) unes monedes en la safata que se'ns posa al davant.

Per exemple, quan descobrim –llegiu l'article de Joan Carrera– que podem créixer econòmicament d'una altra manera. Això implica un canvi radical del cor a nivell personal i col·lectiu. Us convido a llegir el Quadern de Cristianisme i Justícia on l'autor desenvolupa més extensament el decreixement. Trobareu l'enllaç on descarregar-lo en el mateix article.

I si aterrem a realitats concretes, la Marta Moya ens explica de forma senzilla el projecte comunitari que de fa uns anys viu «La Comu», perquè viure d'una altra manera és possible.

I hauria de ser-ho per a les treballadores de la llar, que fan tasques de neteja o de cura de persones, sovint dins de l'«economia submergida». Ens ho explica la Mercè Solé.

I pot ser-ho enmig del món dur de l'empresariat. També aquí hi ha una altra manera de gestionar, tenint en compte les persones i no només els beneficis. En Salvador Cantó en parla en l'entrevista que li ha fet la Mercè Solé.

I per acabar, tornem a allò de l'economia de salvació. En la darrera pàgina Silvia Fuentes ens convida a confrontar la nostra economia amb els valors de l'Evangelí.

Tant de bo sapiguem afrontar la incertesa de la crisi que vivim amb els ulls posats en Déu, l'únic que pot canviar els nostres cors!

M. ÀNGELS TERMES
maternes@cpl.es

DECREIXEMENT

JOAN CARRERA, *Barcelona*

El sistema socioeconòmic funciona amb una idea hegemònica: el constant creixement econòmic. Però perquè es converteixi en el motor del sistema, són necessaris una sèrie de valors, de formes de vida i de models de producció, que no es donen en altres cultures. I aquest constant creixement no és possible sense l'hiperconsum, un consum cada cop més accelerat de béns que no són ni bàsics ni necessaris, sinó superflus.

Aquest creixement s'ha erigit sobre víctimes, no totes visualitzades: explotació i destrucció de la natura, explotació de la força de treball, colonialisme, explotació i manipulació del paper de les dones...

A finals del segle XX es qüestiona aquest sistema i es postulen altres maneres de viure diferents.

Hi ha qui ha proposat el provocatiu terme de «decreixement», perquè es demana una reducció significativa de la producció i del consum, però l'accent no en el «menys», sinó en el «diferent» (créixer d'una altra manera).

Es rebutja el dret de cada individu a acumular recursos més enllà de les seves necessitats bàsiques i a utilitzar-los per aconseguir el que considera una vida feliç sense tenir en compte els altres. Es critica també la competitivitat contra cooperació, egoisme contra altruisme, global contra local, material contra relacional, posseir contra compartir, luxe

contra frugalitat, el privat contra el comú. Es critica l'exacerbat individualisme de la societat actual, que ha destruït tot el que hi havia de més col·lectiu. Es critica una educació que ha anat colonitzant el nostre imaginari per produir una generació de ciutadans acrítics, poc reflexius, dòcils consumidors, competitius i treballadors tecnòcrates.

A inici del segle XXI ens trobem amb dos problemes greus interrelacionats que qüestionen el creixement: el canvi climàtic i les desigualtats econòmiques. Es critica les solucions que fins el moment s'han postulat. Ni la tecnologia frenarà el canvi climàtic, ni un creixement econòmic més gran aconseguirà que remeti la desigualtat, perquè l'actual creixement és antieconòmic i injust. Antieconòmic perquè es tracta d'un creixement que no té en compte l'impacte i els costos que ocasiona (sobre la salut...), i perquè no distingeix entre activitats bones i dolentes (computa com a creixement activitats que es dediquen a reparar les conseqüències que el sistema genera: construcció de presons, descontaminació de rius...). Tampoc brinda informació sobre la distribució d'ingressos ni comptabilitza moltes accions beneficines per a la societat (com són el treball domèstic, el voluntariat...). Injust perquè no considera que, a partir de cert nivell d'ingressos, és la igualtat i no el creixement econòmic el factor que fa augmentar el

benestar de la població. A més, és injust perquè es recolza sobre la invisibilització del treball reproductiu i de la cura de persones dependents que, tal com denuncia l'economia feminista, té una clara discriminació de gènere. També és injusta perquè no té en consideració l'intercanvi desigual entre els països.

Es critica que la mercantilització s'ha estès a tots els àmbits de la vida, substituint una sèrie de pràctiques socials i individuals (hospitalitat, cura, contemplació...) que fins ara no obeïen a la lògica de l'intercanvi comercial ni del benefici econòmic personal. «Hem passat de tenir una economia de mercat a una societat de mercat».¹

Es recuperen els «béns relacionals», que són aquells que es troben fora del mercat i que, per tant, no entren en la lògica del creixement del PIB. Es respon a dos criteris: «no rivalitat (la quantitat de béns disponibles no es veu minvada pel fet que altres se'n beneficiïn) i no exclusió

Encara que a *Galilea.153* no acostumem a posar notes a peu de pàgina, en aquest article les mantenim perquè remeten a llibres que aprofundeixen en el tema i a algun lector els pot interessar.

1 SANDEL, M. (2013). *Lo que el dinero no puede comprar*. Barcelona: Debate, p. 18.

(l'accés a aquest tipus de béns és lliure)».² Alguns proposen la recuperació dels «commons», l'origen dels quals està vinculat a les terres comunals, encara que incloïen altres elements: un forn, un molí... «Un recurs es converteix en procomú quan la comunitat s'encarrega de tenir-ne cura».³ Suposa crear una comunitat que defineix què es comparteix i com es comparteix.

Es proposa una sobrietat voluntària. S. Latouche parla «del pas d'una societat de consum a una societat de l'abundància frugal».⁴ És interessant la seva proposta, d'un binomi oposat al que ofereix el sistema actual. En lloc d'«austeritat social/excés individual», proposa «sobrietat personal/despesa social». Trobar-li un sentit a la vida individualment és una il·lusió antropològica que condueix a desenllaços ecològicament injustos, en no poder fer-se extensiu a tothom. A partir del binomi «sobrietat personal/despesa social», l'individu podrà trobar el sentit a la seva vida centrant-se en la quotidianitat, posant en valor les cures i participant en

2 LATOUCHE, S; HARPAGÈS, D. (2011). *La hora del decrecimiento*. Barcelona: Octaedro, p. 61

3 HELFRICH, S; BOLLIER, D. «Procomún», en D'ALISA, G.; DEMARIA, F; KALLIS, G. (eds.) (2015). *Decrecimiento. Vocabulario para una nueva era*. Barcelona: Icaria, p. 193.

4 LATOUCHE, S. (2012). *Op. cit.*, p. 18.

la despesa social que s'acordi de manera participativa.⁵

També es revitalitza la política local, al costat de la revalorització de la seva economia: el consum dels productes de proximitat i la disminució del consum d'energia en reduir el transport.

Les propostes que estem veient demanen un canvi en l'imaginari col·lectiu, d'on ve la importància que aquests moviments donen a l'educació.⁶

Aquestes alternatives i els seus valors són viscuts per petits grups amb l'esperança que els segueixin cada cop més persones, i així poder transformar el sistema actual i assegurar-nos el futur com a humanitat.

No resulta estrany que gran part de les alternatives econòmiques i d'organització social mirin cap el Sud, cap a coneixements que han estat menyspreats durant dècades. Hi ha dos models destacats. Un és africà, la filosofia d'Ubuntu, i el Sumak Kawsay (Bon Viure), inspirat en l'indigenisme d'Equador i Bolívia. Models difícils d'imitar, però que ens ajuden a contrastar amb els nostres models de vida, i per adonar-nos que en la nostra pròpia història hi van haver formes socioeconòmiques semblants.

5 D'ALISA, G.; KALLIS, G.; DEMARIA, F. (2015). *Op. cit.*, p. 307.

6 TRAINER, T. (2017). *La vía de la simplicidad*. Madrid: Trotta, p. 294.

Per aprofundir més:

Joan CARRERA i CARRERA, *Viure amb menys per a viure millor. superar la ideologia del creixement il·limitat*, Quaderns Cristianisme i Justícia 214

Es pot descarregar a: www.cristianismeijusticia.net/sites/default/files/pdf/ca214.pdf

Per treballar en grup

- ¿Quins valors de l'espiritualitat cristiana ens poden ajudar a respondre a la invitació de «créixer d'una altra manera»?
- ¿Com interpreteu la frase «ha arribat l'hora d'acceptar cert decreixement en algunes parts del món aportant recursos per tal que es pugui créixer sanament en d'altres»? (*Laudato si'* 193). ¿En què s'hauria de traduir això en la nostra vida?

NO SUBMERGIM L'ECONOMIA

MERCÈ SOLÉ, *Viladecans*

Aquests dies de confinament, s'ha posat especialment en relleu la importància de la feina de neteja i d'atenció i cura de les persones en el seu domicili. Una feina que habitualment està poc valorada o fins i tot mal considerada. Potser perquè sempre ha estat «feina de dones», molta gent –que no fa gaire feina a casa– tendeix a pensar que és fàcil i que no requereix preparació. No hi ha com posar-s'hi per sortir de l'error.

El problema, però, és que bona part del sector de la neteja i atenció domiciliària es mou amb naturalitat dins del que en diem «economia submergida», tant si es tracta d'unes quantes hores de treball a la setmana, com si s'està interna en un domicili tenint cura d'alguna persona amb dependència.

Si ens aturem a pensar-hi, però, ens adonarem que l'economia submergida, que també es dona en molts altres camps professionals, és una porta oberta al frau, a la desigualtat i a la precarietat, encara que en molts casos és vista amb simpatia com una complicitat a l'hora d'enganyar Hisenda.

En primer lloc, perquè tot plegat comporta menys ingressos fiscals que puguin repercutir en bé dels serveis bàsics per a tots, perquè es cotitza per uns guanys inferiors als reals. Redueix molt les cotitzacions a la Seguretat Social i provoca la manca d'accés de moltes persones –sobretot dones– a una jubilació o a una pensió d'invalidesa o a la cobertura prevista en cas d'accident de treball. En el cas que ens ocupa, es tracta d'una feina que té un desgast físic impor-

tant, l'exposició a productes químics de neteja, o al risc d'accidents. A banda del contacte permanent, en alguns casos, amb persones malaltes. Que no existeixi una relació laboral reglada exclou de la formació permanent i dels drets a cap rescabament oficial, ni a subsidi d'atur ni, per descomptat, a garanties sindicals, salaris justos o condicions de treball sempre dignes. L'economia submergida també dificulta enormement l'equitat en la distribució d'ajuts entre les persones, perquè els ingressos declarats són uns i els reals uns altres.

Per això sempre m'ha sorprès que no es facin campanyes de l'estil «si tens algú a casa, assegura'l». Que això encarirà els serveis, és segur. Però és que molts dels contractants tenim feines fixes, ben reglamentades, cobrem quan estem de baixa i ens preocupem per la nostra jubilació i no som gaire conscients que les empreses, a més a més del nostre salari, paguen una cotització important a la Seguretat Social. Algú que treballi a casa ha de tenir els mateixos drets i ens hem de mentalitzar. Com ens hem mentalitzat per fer front cada mes als proveïdors d'internet, cosa que fa trenta anys era inimaginable. Valorar la seva feina comporta replantejar-nos totes aquestes coses. I més amb l'Evangelí a la mà. No estaria gens malament que les nostres comunitats cristianes, que moltes vegades a través de Càritas fem de mediadores perquè la gent trobi feina, ens en féssim ressò.

Per saber-ne més:

Tres organitzacions que reivindiquen la regulació de les feines de neteja, atenció i cura de les persones a la llar.

Les Kellys

<https://bit.ly/2K4Ex6l>

Grupo Libélulas

<https://bit.ly/2Xy1SFz>

Sindihogar / Sindillar

<https://bit.ly/2RDhxQb>

COMUNITAT DE VIDA

MARTA MOYA, *Barcelona*

Fotografia: Recés de la comunitat; imatge cedida per Marta Moya.

L'any 2009, al barri de Sant Andreu del Palomar, Barcelona, vam començar formant una comunitat de vida vuit adults i tres menors repartits entre quatre pisos d'un mateix edifici, i un cinquè habitatge llogat entre tots que també vam destinar a un projecte social comunitari, d'acollida de dones en risc d'exclusió social. Des d'aleshores fins ara, la comunitat ha estat oberta a noves incorporacions i també hem viscut l'experiència d'algunes baixes. Aquests canvis i noves situacions ens han fet aprendre i créixer com a comunitat.

Abans del 2009, molts de nosaltres ja havíem compartit la vida en moviments com la JOC, ACO, MIJAC, CVX, etc. A més a més, molts de nosaltres venim de professions del món social, de cura i la defensa de les persones (mestres, educadores socials, infermeres, advocats, etc.). Aquest bagatge de vida va fer que tinguéssim la inquietud d'unir-nos i plantejar-nos buscar altres models de vida. Viure en comunitat és una opció que ens «complica la vida», però que a la vegada ens aporta una gran riquesa personal i de grup, és un mitjà per a una major entrega.

La nostra organització del quotidià consisteix en reunir-nos quinzenalment, ja sigui per dinar o sopar, dediquem una pregària setmanal a l'espai comunitari, i quan tenim alguna persona acollida també en aquest espai, fem torns en les responsabilitats que aquesta acollida i cura comporta.

Ens organitzem també en una economia que volem que sigui cada vegada més comunitària: compartim

les despeses de lloguer i subministraments en un compte comú, al qual cadascú hi aporta segons la seva situació laboral i familiar, cadascú decideix quina aportació fa, tenint en compte que els números han de sortir, és clar! I sempre surten. També celebrem recessos, les despeses dels quals es cobreixen també amb aquest compte comú. Aquestes trobades ens ajuden a mirar la comunitat amb els ulls de la fe i anar projectant el futur que volem amb les situacions que van sorgint.

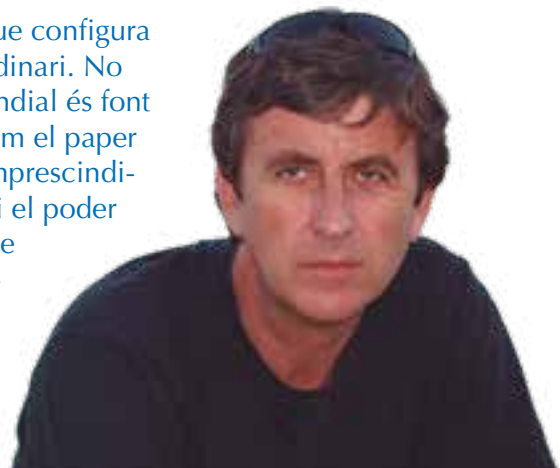
El nostre projecte de comunitat se sosté sobre quatre pilars que ens fonamenten i constitueixen: la comunió de béns, l'espiritualitat, l'austeritat i el compromís social. La vida en comunitat ens obliga a sortir del nostre bé individual per poder aconseguir un bé comú, que construeixi alguna cosa més gran que el propi benefici.

La dimensió social és un dels pilars essencials de la comunitat. El 2012 vam posar en marxa un projecte d'acollida per on han passat diferents persones: mares amb fills que fugien de la violència, joves sense recursos per a independitzar-se, persones sense sostre, refugiats, etc. En molts dels casos nosaltres com a comunitat cobrim el lloguer i oferim acompanyament necessari de solidaritat i bon veïnatge. En l'actual context econòmic, podem oferir aquest projecte de pis social gràcies a l'aposta per una economia i vida comunitària: el que de manera individual o en una família aïllada seria impensable, de forma comunitària esdevé possible.

SALVADOR CANTÓ, «PRENDRE DECISIONS DES DE L'ÈTICA I LA DIGNITAT»

MERCÈ SOLÉ, *Viladecans*

L'economia és aquesta deessa que mou els fils a nivell internacional i que configura les nostres vides i els nostres valors, a la qual atribuïm un poder extraordinari. No costa gaire adonar-se de com l'actual funcionament del capitalisme mundial és font de grans desigualtats i injustícies. Però seria igualment injust si oblidéssim el paper de les empreses productives en el nostre món, generadores de serveis imprescindibles i d'ocupació de qualitat. En un context marcat per la globalització i el poder i avidesa de les grans corporacions, i ara també per les conseqüències de l'aturada econòmica provocada per la pandèmia del COVID19, els cristians defensem la dignitat del treball i l'esforç per frenar l'emergència climàtica. Les empreses, doncs, estan sotmeses a tensions contradictòries. Per això hem volgut parlar amb Salvador Cantó, copropietari d'una empresa familiar amb 130 anys d'antiguitat, que té la seva seu a Mataró.

¿Tu formes part d'una comunitat cristiana des de jove?

Sí, vaig començar amb un grup de joves i el consiliari que ens acompanyava va ser una persona decisiva per a mi, que em va obrir una nova perspectiva més integradora de tot el que vivia, i que em va ajudar a tenir en compte moltes altres realitats, a banda de la pròpia. Formar part d'un grup de cristians és una experiència que repercuteix en tota la vida.

¿Com vas començar a treballar?

Jo vaig fer estudis d'administració i de gestió i vaig començar a treballar en el departament d'exportacions d'una empresa tèxtil de Mataró, que es deia Moltfort's, que feien mitjons. Hi vaig aprendre molt: sobretot a prendre consciència que, si mai tenia un càrrec directiu en una empresa, no actuaria amb la prepotència i la manca de respecte envers els treballadors d'aquella empresa, que va acabar plantant.

Quan vaig començar a sortir amb la Carme, la que seria la meva dona, el meu sogre em va oferir d'entrar a la seva empresa com a administratiu. És una fàbrica de sabons –«La Oca»– que fa cent trenta anys que funciona a Mataró. L'avi de la Carme, que treballava a la fàbrica, va acabar comprant-ne una part fa molts anys. Jo vaig començar com a soldat ras, introduint dades a l'ordinador, passant factures, i vaig estar obert a fer totes les feines que es presentaven a la fàbrica, amb el criteri que cal conèixer a fons el funcionament de l'empresa, des de tots els angles. Amb el temps, i com que ni la Carme ni cap dels seus germans, tenien previst dedicar-s'hi, he acabat fent de gerent. Crec que aquesta experiència és fonamental per estar a la direcció de la fàbrica.

¿L'empresa fa tot el procés de fabricació de sabons?

Sí. Va començar fent pastilles de sabó per rentar la roba, i ara

continua en aquesta línia. Amb detergents en pols i líquids. Sempre ha estat a Mataró i sempre ha mantingut la voluntat de ser una empresa arrelada a la ciutat i de mantenir un volum que ens evitès endeutar-nos per damunt de les nostres possibilitats. Ara hi treballem una trentena de persones. Fem la fabricació, l'envasat, la imatge i la distribució. Potser som més coneguts a Xile, al Perú, a les Antilles o a la Xina que a Catalunya, perquè fem molta exportació.

¿Com són les relacions laborals?

Farà 15 dies nosaltres vam fer una mica d'enquesta entre els treballadors i els resultats han estat força satisfactoris. Un cop l'any reuneixo els treballadors, els explico com va l'empresa i com estem econòmicament, perquè crec que hi tenen dret i perquè sempre hi ha qui pensa que ens fem d'or i la manera de sortir al pas d'aquestes percepcions és donar un mínim d'in-

formació. Enguany, a més a més d'això, vam fer una enquesta, que va dirigir una persona de fora, per conèixer com se sentien i recollir les seves propostes. De fet, i a diferència d'èpoques passades, actualment hi ha bon ambient i la gent s'hi sent implicada. Algunes persones han demanat de parlar amb mi i jo intento escoltar-los en allò que puc. Soc conscient que fem treballar la gent amb un punt d'estrès, però això és imprescindible si volem tirar endavant en un moment tan competitiu.

¿Treballem en equip?

Compto amb un equip de confiança que ens hem anat fent junts i amb el qual treballo molt de gust. Aquest fer equip ha estat una cocció lenta, d'anar canviant l'estil de funcionament de l'empresa, que fa anys tenia alguns vicis, per acabar formant un equip força jove i motivat. Per a mi és important no només el compte de resultats, sinó que la gent et saludi pel carrer, que se senti ben tractada i que ho valori.

¿Ecologia i ambient ¿com es viu en les indústries químiques tot el relacionat amb l'ecologia?

Evidentment treballem el tema ambiental, perquè hi creiem i perquè forma part de la supervivència de l'empresa. Val a dir, però, que en el sector hi ha un cert postureig. Alguns productes porten l'etiqueta ecològica, però de fet tenen exactament la mateixa composició d'alguns que també fem nosaltres. L'etiqueta ecològica senzillament permet pujar considerablement els preus de venda.

Aquesta qüestió ens ha portat a prendre decisions des de l'ètica i la dignitat, perquè alguns productes que aquí estan molt

restringits, poden utilitzar-se lliurement en els països on exportem. Vam decidir no fer-ho, encara que no guanyéssim tants diners. Alguns competidors nostres no tenen tants escrúpols.

Reconec que el procés mateix d'exportar ja és contaminant. Jo preferiria evitar-me de muntar tots aquests contenidors que van a Amèrica o a la Xina, que tenen un cost brutal, en diners i en energia. M'agradaria més vendre tota la producció a Mataró, però això ara no és possible. Un 20-25 % la dediquem a exportació i un 50 % la treballem en marques blanques. Això té l'avantatge que fas grans produccions amb una demanda assegurada, però la teva marca desapareix i el preu és molt ajustat. Estem treballant també per utilitzar envasos reciclats. No només perquè respon a la nostra sensibilitat, també el mercat ens ho demana més.

¿Dificultats?

El mercat és cruel i brutalment competitiu. Som una empresa mitjaneta i déu-n'hi-do el que ens movem i el que hem evolucionat. El nostre client més gran fa més de 10 anys que no ens permet pujar preus, quan els nostres proveïdors els han anat incrementant. Les importacions i exportacions també són complicades i tu tens recursos limitats. D'altra banda no és només la competència que pot ser enorme, sinó que els proveïdors s'han anat fusionant i actuen com un monopoli.

¿Els vostres fills com ho veuen?

La nostra empresa és familiar i hi ha un problema de continuïtat, perquè cap dels meus fills va per aquest camí. Una filla és llevadora, l'altra treballadora social i el meu fill té una clara

vocació de mestre. De fet tots ells han viscut que en el seu ambient l'empresa es veu com una cosa malèfica, com una mostra del capitalisme més ferotge. Si plenguéssim, però, a banda de deixar molta gent al carrer, molts dels nostres proveïdors també es veurien obligats a tancar.

Voldria parlar també de la corresponsabilitat social. Nosaltres treballem molt amb la Fundació Maresme, que és una associació per a persones amb discapacitat. Ens fan determinades feines de manipulació dels nostres productes. Segurament si ho féssim directament nosaltres ens sortiria més a compte, però valorem molt aquesta col·laboració i fins i tot hem contractat alguna persona que ens han enviat i que els treballadors també han acollit molt bé.

Aquesta entrevista es va fer just abans de la crisi del coronavirus. No fa gaire en el temps, però sembla que s'hagi fet en circumstàncies molt diferents de les actuals. Conscients d'això vam intentar afegir-hi a posteriori alguna pregunta sobre el tema, però ens vam trobar amb uns fets que parlen per si sols: en Salvador i algun dels seus familiars va estar ingressat uns dies pel virus (res greu, afortunadament) i l'emergència sanitària va fer que la seva empresa es dediqués preferentment a la fabricació d'un dels seus productes, un desinfectant. De moment, el futur es perfila entre la incertesa i l'esperança i és massa d'hora per extreure'n conclusions. En qualsevol cas queda clar que l'economia no es pot deslligar de la vida i les necessitats de les persones.

Els ritus inicials de la missa

Diuen que qui bé comença, bé acaba. I això val també per a la missa. Per això les celebracions no comencen mai directament amb les lectures, sinó que sempre hi ha uns ritus introductoris que tenen el caràcter d'introducció i de preparació. La seva finalitat és que els fidels que s'han reunit estableixin comunió entre ells, i es disposin a escoltar com cal la Paraula de Déu i a celebrar dignament l'Eucaristia.

Així, la mateixa processó d'entrada amb el celebrant i els ministres, amb tot el poble dempeus, té aquest sentit eclesial. I el cant d'entrada, la finalitat del qual és obrir la

celebració, fomentar la unió dels qui s'han congregat, elevar els seus pensaments al misteri del temps litúrgic o de la festa, i acompanyar la processó del sacerdot i dels ministres.

Cal, doncs, pensar bé quin cant triem i cantar-lo tota la comunitat. Després de saludar el poble, el sacerdot, o el diaca, o el ministre laic, pot introduir els fidels a la Missa del dia amb poques paraules. Amb poques paraules, però ben escollides, ja que del contingut i del to d'aquestes paraules pot dependre el fruit de tota la resta.

L'acte penitencial de la missa

Com bé sabem, dintre dels ritus inicials de la missa hi ha l'acte penitencial.

El celebrant convida els fidels a penedir-se i, després d'un breu silenci, la comunitat demana perdó al Senyor.

Aquesta confessió el missal preveu fer-la amb tres fórmules possibles:

- 1) l'oració del «Jo confesso», que diu tothom alhora;
- 2) el diàleg «Senyor, tingueu pietat de nosaltres. Perquè hem pecat contra vós / Mostreu-nos, Senyor, la

vostra misericòrdia. I doneu-nos la vostra salvació»;

3) les tres invocacions seguides del «Senyor, tingueu pietat / Crist, tingueu pietat / Senyor, tingueu pietat» (per a les quals hi ha diverses variants, algunes adaptades als temps litúrgics).

Tot seguit, el celebrant diu la conclusió, que no té l'eficàcia del sagrament de la penitència. És bo d'alternar aquestes tres fórmules, i durant el temps de Quaresma pot ser més adient la primera.

Substitució de l'acte penitencial

Cal tenir en compte la possibilitat, els diumenges (sobretot en Temps Pasqual), de substituir l'acte penitencial pel ritu de l'aspersió de l'aigua beneïda en memòria del baptisme. I també que, si la missa comença amb un ritu propi (la benedicció de les candeles el dia de la Candelera, la commemoració de l'entrada del Senyor a Jerusalem el Diumenge de Rams, els salms de la Litúrgia de les Hores...), s'omet l'acte penitencial.

Els ritus inicials de la missa acaben amb l'himne del «Glòria a Déu» (els diumenges –excepte per Advent i Quaresma–, festes, solemnitats i altres celebracions solemnes) i l'oració col·lecta.

DÉU ÉS UN BON ECONOMISTA

JOSÉ ANTONIO GOÑI, *Pamplona*

Economia, del grec *oikonomós*, significa literalment administrar (*némein*) la casa (*oîkos*). Amb el pas del temps, però, el seu ús es va estendre a qualsevol tipus d'administració, sense estar circumscrita a la casa. Així, avui dia, en el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans es defineix com «administració ordenada dels béns d'una comunitat, d'un estat, d'un establiment».

Entre les diferents economies possibles, ningú no pensa que pugui situar-se també l'administració del món, de la història de la humanitat, perquè s'escapa de l'acció de qualsevol ésser humà. Administrar la creació és competència de Déu, per la qual cosa podem dir que la Trinitat té també la seva dimensió econòmica, que es desplega en la història de la salvació o economia salvífica. Es tracta, per tant, de l'activitat de Déu vers el món, vers la humanitat, el seu pla salvífic iniciat en la creació i culminat en Crist que arribarà a la plenitud al final dels temps.

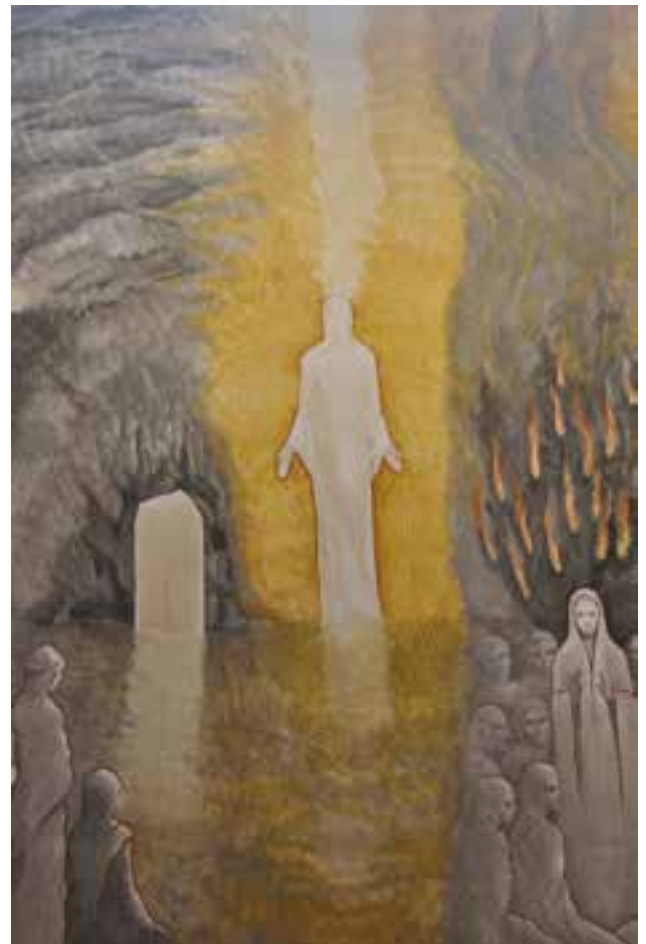
Constantment apareix en la litúrgia aquesta «economia» divina.

Unes vegades només es recorda un moment puntual de la història de la salvació. Per exemple: a l'Advent ens fixem en el Fill de Déu que es va encarnar i que vindrà gloriós al final dels temps; per Nadal celebrem el naixement de Jesús; per Pasqua ocupa la nostra atenció la resurrecció de Jesucrist d'entre els morts...

Altres vegades es descriu de forma més completa l'economia de la salvació, recorrent els seus principals esdeveniments. Com passa en la litúrgia de la Paraula de la Vetlla Pasqual, on ens anem aturant en la creació de l'univers i de l'ésser humà, en el sacrifici d'Abraham, en el pas del mar Roig, en la promesa de restauració del poble d'Israel, en la salvació oferta gratuïtament a totes les persones... fins a culminar en la resurrecció de Crist. I de manera excepcional queda recollit aquest pla diví en favor de la humanitat en el prefaci de la pregària eucarística IV.

La finalitat d'aquest record és actualitzar l'obra de la salvació duta a terme per Déu des de la creació del món. L'economia divina està present en la celebració perquè segueixi viva l'acció salvífica de Déu operada en les seves intervencions en la nostra història. El passat reviu en el present, perquè cada vegada que se celebren les accions de Déu es realitza l'obra de la nostra redempció. L'oració després de la tercera lectura i el seu càntic de la Vetlla Pasqual ens ho recorda: «Oh Déu, en els nostres dies encara veiem resplendir els prodigis que féreu en altres temps: aleshores, amb el vostre poder, alliberàreu un sol poble de la persecució del Faraó; avui, salveu per l'aigua del baptisme totes les nacions».

Fotografia: Mercè Solé

UN ESTIU PER APROFUNDIR EN UN DÉU QUE ÉS COMUNIÓ I MISERICÒRDIA

PAULA DEPALMA, *Madrid*

En aquest espai recordarem els aspectes litúrgics que recorren els mesos de juny i juliol. El diumenge 30 de maig ha acabat, amb la solemnitat de Pentecosta, el Temps Pasqual i comença ja l'endemà el temps de durant l'any. En realitat, no comença de zero, sinó que continua amb la setmana IX perquè s'havia suspès amb el Temps Quaresmal i Pasqual. Correspon a aquest temps el cicle A amb l'accent posant en l'evangeli de sant Mateu i el color verd en els ornaments.

Reprenem així el temps de durant l'any, però no de qualsevol manera sinó aprofundint en el centre de la nostre fe amb la solemnitat de la Santíssima Trinitat (7 de juny). És un dia d'especial contemplació i meditació al voltant de Déu en el seu misteri de comunió.

El diumenge següent (14 de juny) es presenta la solemnitat del Cos i la Sang de Crist o *Corpus Christi*. Les lectures fan referència a la vivència eucarística de la presència de Jesús viu i també a la unitat entre els cristians que som precisament el cos de Crist. Com diu la segona lectura, el pa és un de sol i nosaltres formem un sol cos. Aquest dia es fa al·lusió a la caritat i es fa una col·lecta especial. Com a celebració popular, l'Església proposa una processó en què es porta pel carrer, amb cants i pregàries,

el Santíssim Sagrament. És una celebració que vol ser testimoni i presència enmig de la ciutat.

El següent divendres (19 de juny) és la solemnitat del Sagrat Cor de Jesús i l'endemà, dissabte, al matí celebrarem la memòria del Cor Immaculat de Maria. Aquestes celebracions ens recorden la misericòrdia constant de Déu en continuïtat amb els diumenges anteriors de la Santíssima Trinitat i el *Corpus*.

El diumenge 21 de juny, ara també durant els diumenges, començarem amb el temps de durant l'any en la setmana XII. Aquest temps anomenat «de durant l'any», que vol dir que no és un temps especial com el de Nadal o Pasqua, està poblat, no obstant això, de diverses festes importants. N'hi ha tres que són solemnitats per la seva gran rellevància i tenen algunes característiques que les distingeixen: la solemnitat de sant Pere i sant Pau (29 de juny) en què es fa una col·lecta especial anomenada «de l'òbol de sant Pere» que vol dir que tot el món fa les seves donacions per al Papa; la solemnitat del naixement de sant Joan Baptista (24 de juny) en què celebrem un dels pocs sants que recordem en el seu naixement; i la de sant Jaume apòstol (25 de juny) que és solemnitat per ser el patró de l'estat espanyol.

Recordem també algunes festes com la de Tomàs apòstol (3 juliol), Benet (11 de juliol), Maria Magdalena, apòstol dels apòstols (22 juliol) i Brígida (23 juliol). Per últim, indiquem algunes memòries com la de Bernabé (11 juny), sant Antoni de Pàdua (13 juny) o santa Marta (29 juliol), entre d'altres.

Aquests mesos, d'inici de l'estiu, es presenta com un temps ideal per aprofundir en el misteri de Déu comunió i misericòrdia que es fa present entre nosaltres per l'Eucaristia i que marca aquest camí de misericòrdia també per a l'Església cridada a la unitat i la comunió.

Fotografia: Cathopic

EL SENTIT ÈTIC DE L'ECONOMIA

Al llibre del *Levític* (capítol 25) trobem les disposicions per celebrar l'any sabàtic.

No em deixa indiferent que aquesta norma ritual,
que acompanya la resta de disposicions culturals,
s'hagi oblidat convenientment tant a l'Antic Testament com al Nou,
tot i que, tant Jesús com Pau, citen el manament recollit en el *Levític*:

«Estima els altres com a tu mateix» (*Levític* 19,18).

Al capítol 25, doncs, trobem disposicions tan «revolucionàries» com les que segueixen:

«Aquest any del jubileu cadascú recobrarà el patrimoni que s'havia venut» (v. 13).

«Ningú no ha de perjudicar l'altre. Reverencieu el vostre Déu» (v. 17).

«Si un dels teus germans israelites cau en la misèria i veus que no es pot mantenir,
assisteix-lo perquè pugui continuar vivint al teu costat.

Fes-ho també amb un immigrant o amb un foraster» (v. 35).

«No li prestis diners a interès i, si li dones menjar, no ho facis per treure'n un profit» (v. 37).

«Si un dels teus germans israelites cau en la misèria i se't ven,
no l'obliguis a fer treballs propis d'un esclau» (v. 39).

«No maltractis un germà israelita com si en fossis l'amo.

Demostra així que reverencies el teu Déu» (v. 43).

Senyor, crec que ens hauríem de prendre més seriosament el sentit de la justícia

i de la igualtat que es desprenen del teu anunci del Regne de Déu,

tal com queda reflectit en l'episodi de la sinagoga de Cafarnaüm:

«L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit.

M'ha enviat a portar la bona nova als pobres,

a proclamar als captius la llibertat

i als cecs el retorn de la llum,

a posar en llibertat els oprimits,

a proclamar l'any de gràcia del Senyor» (*Lluc* 4,18-19).

Dona'ns el coratge i la magnanimitat que ens cal com a Església

per ser portadors del teu Regne entre tots els nostres germans,

especialment entre els més petits, pobres i necessitats. Amén.

COL·LECTA, OFRENA ALS POBRES. MANTENIR L'ECONOMIA AL SERVEI DELS POBRES

JOAN TORRA, *Vacarisses*

Llegiu el text que ve tot seguit. És de la *Primera Apologia* de sant Justí escrita a Roma entorn de l'any 150. Ell, un pensador que s'ha convertit a la fe cristiana, hi té oberta una escola filosòfica. Vol explicar la fe amb arguments de raó. Al final de tot, en el número 67, explica com celebraven l'Eucaristia el diumenge. És el testimoni més antic que en tenim i va ajudar molt a l'hora de la reforma litúrgica. Diu així:

Els qui tenim, socorrem tots els necessitats. I sempre ens assistim entre nosaltres... El dia que en diuen del Sol se celebra en un mateix indret l'assemblea de tots els qui viuen a ciutat o a la pagesia, i es llegeixen les Memòries dels Apòstols i els escrits dels profetes, fins que el temps ho permet. Quan el lector ha acabat, el president amb un discurs amonesta i exhorta a imitar tan bells exemples. A continuació tots a l'una ens posem drets i elevem pregàries. Acabada aquesta pregària com dèiem suara, és ofert pa i vi amb aigua, i el president prorrump igualment en pregàries i accions de gràcies, tant com pot, i el poble hi assenteix aclamant: Amén. Llavors segueix la distribució i participació de cadascú en els aliments sobre els quals s'ha fet l'acció de gràcies. I per mans dels diaques és enviat als absents. Els qui tenen en abundància i ho volen, segons decisió personal, donen el que els sembla. La col·lecta és posada a disposició del president, i ell socorre orfes i vídues; els qui passen necessitat per malaltia o una altra causa; els qui són a la

presó, els forasters de pas; en una paraula, esdevé protector de tots els qui estan en necessitat. Tots fem aquesta assemblea conjuntament el dia del Sol...

¿Us hi heu fixat? Ningú no anava a missa amb les mans buides. Es portaven coses (pa, vi, oli, aliments, vestits –i diners–) que en el cor de la celebració eren «recollides» –la col·lecta– i «posades a disposició del president» –el bisbe– perquè ell es cuidés de ser «protector de tots els qui estan en necessitat». El bisbe era el responsable de fer visible aquest lligam íntim de l'Eucaristia amb la caritat i d'assegurar que es fes! Aquest és el distintiu de la comunitat dels seguidors de Jesús. La col·lecta és essencial.

Avui la col·lecta pren formes diverses i és dinerària. **¿Com ho farem perquè es visibilitzi que no hi pot haver Eucaristia sense caritat amb els pobres?** És veritat que l'economia –la col·lecta– ha de servir per a mantenir tantes necessitats com tenim les comunitats, però **¿com ho hem de fer per no oblidar que els pobres són l'absoluta prioritat volguda per Jesús?**

Sant Justí ens ho recorda: l'economia ha d'estar al servei dels pobres!

Per treballar en grup:

Llegim l'article, posem en comú el que cada u en destaca i responem les preguntes que ens fa en Joan Torra en el darrer paràgraf.

Suggeriments per als cants de cada diumenge o festa al nostre web:
<https://goo.gl/FXg1V1>
 En castellà a
<https://goo.gl/Y17Siv>

Des de la Santíssima Trinitat fins al diumenge 17 de durant l'any, cicle A
Amb les solemnitats: Sagrat Cor, Sant Joan, Sants Pere i Pau i Sant Jaume
Del 7 de juny al 26 de juliol de 2020

Diumenge	Primera lectura	Segona lectura	Evangelí
Santíssima Trinitat 7 de juny	Jo soc el Senyor, Déu compassiu i benigne <i>Èxode 34,4b-6.8-9</i>	La gràcia de Jesucrist, l'amor de Déu i el do de l'Esperit Sant <i>2 Corintis 13,11-13</i>	Déu envià el seu Fill per salvar el món gràcies a ell <i>Joan 3,16-18</i>
Santíssim Cos i Sang de Crist 14 de juny	T'alimentà amb el manà, que no coneixieu <i>Deuteronomi 8,2-3.14b-16a</i>	El pa és un de sol. Per això nosaltres, ni que siguem molts, formem un sol cos <i>1 Corintis 10,16-17</i>	La meua carn és un veritable menjar, i la meua sang és una veritable beguda <i>Joan 6,51-58</i>
Sagrat Cor de Jesús 19 de juny	El Senyor s'ha complagut en vosaltres i us ha escollit <i>Deuteronomi 7,6-11</i>	Déu ha estat el primer en estimar-nos <i>1 Joan 4,7-16</i>	Soc benèvol i humil de cor <i>Mateu 11,25-30</i>
Diurnenge 12 durant l'any 21 de juny	El Senyor salva el pobre dels qui volen fer-li mal <i>Jeremies 20,10-13</i>	El do no té comparació amb la caiguda <i>Romans 5,12-15</i>	No tingueu por dels qui maten només el cos <i>Mateu 10,26-33</i>
Naixement de Sant Joan Baptista 24 de juny	T'he fet llum de tots els pobles <i>Isaïes 49,1-6</i>	Abans que vingués el Crist, Joan va predicar a tot el poble <i>Fets 13,22-26</i>	S'ha de dir Joan <i>Lluc 1,57-66.80</i>
Diurnenge 13 durant l'any 28 de juny	Aquest home de Déu és un sant <i>2 Reis 4,8-11.14-16a</i>	Pel baptisme hem estat sepultats en Crist, perquè emprenguem una nova vida <i>Romans 6,3-4.8-11</i>	Qui no pren la seva creu, no és bo per venir amb mi. Qui us acull a vosaltres, m'acull a mi <i>Mateu 10,37-42</i>
Sants Pere i Pau, apòstols 29 de juny	Ara veig que el Senyor m'ha alliberat de debò de les mans d'Herodes <i>Fets 12,1-11</i>	Ja tinc reservada la corona que m'he guanyat <i>2 Timoteu 4,6-8.17-18</i>	Tu ets Pere. Et donaré les claus del Regne del cel <i>Mateu 16,13-19</i>
Diurnenge 14 durant l'any 5 de juliol	El teu rei entra muntat humilment en un ase <i>Zacaries 9,9-10</i>	Si per l'Esperit feu morir les obres pròpies del cos, viureu <i>Romans 8,9.11-13</i>	Soc benèvol i humil de cor <i>Mateu 11,25-30</i>
Diurnenge 15 durant l'any 12 de juliol	La pluja amara la terra i la fa germinar <i>Isaïes 55,10-11</i>	Tot l'univers espera que es reveli la glorificació dels fills de Déu <i>Romans 8,18-23</i>	El sembrador va sortir a sembrar <i>Mateu 13,1-23</i>
Diurnenge 16 durant l'any 19 de juliol	Doneu l'ocasió de penedir-se dels pecats <i>Saviesa 12,13.16-19</i>	L'Esperit intercedeix per nosaltres amb gemecs inexpressables <i>Romans 8,26-27</i>	Deixeu que creixin junts fins a l'hora de la sega <i>Mateu 13,24-43</i>
Sant Jaume, apòstol 25 de juliol	Herodes feu matar Jaume amb l'espasa <i>Fets 4,33; 5,12.27-33; 12,2</i>	Portem la mort de Jesús en el nostre cos <i>2 Corintis 4,7-15</i>	Vosaltres beureu el meu calze <i>Mateu 20,20-28</i>
Diurnenge 17 de durant l'any 26 de juliol	Has demanat discerniment <i>1 Reis 3,5.7-12</i>	Ens destinà a ser imatges del seu Fill <i>Romans 8,28-30</i>	Ven tot el que té i compra el camp <i>Mateu 13,44-52</i>

L'Evangelí també passa per la nostra butxaca

SILVIA FUENTES, *Madrid*

Formem part d'una societat capitalista que promou la recerca de la felicitat des del consum compulsiu i la individualitat, on tots els mitjans utilitzats són vàlids, si s'aconsegueix un benefici econòmic. Aquest es reparteix entre uns quants i va deixant una àmplia majoria de persones tirada a la cuneta, sense accés a uns serveis mínims com son la feina, l'habitatge, el menjar...

Davant d'aquesta situació Jesús ens convida a la confiança i a la recerca d'allò que és essencial: el Regne de Déu i la seva Justícia. Tota la resta passa a un segon terme. Fins i tot ens diu que no ens hem de preocupar pel que menjarem ni pel que vestirem. Ell ja sap que ho necessitem i ens ho donarà (*Marc 6,25-34*).

Des de la perspectiva del consum, a l'Evangelí trobem un Jesús molt contundent que ens assenyala la dificultat de salvar-nos si acumulem riqueses: «Si vols ser perfecte, ves, ven tot el que tens i dona-ho als pobres, i tindràs un tresor al cel. Després vine i segueix-me» (*Mateu 19,21*).

Davant de l'individualisme, Jesús ens convida a viure en comunitat, a col·locar les persones en el centre de les nostres decisions. I ens presenta una forma revolucionària de compartir des d'allò que som i allò que tenim, ens es-

timula de forma molt pedagògica a posar a disposició dels altres els nostres cinc pans i dos peixos perquè, quan hi ha aquesta entrega, es produeix el miracle i tot es multiplica (*Marc 5,34-42*).

En les primeres comunitats cristianes podem trobar referències de com compartien, no només pensament i cor, sinó també els béns: «Cap d'ells no considerava com a propis els béns que posseïa, sinó que tot estava al servei de tots... Després era distribuït segons les necessitats de cadascú» (*Fets 4,32-34*). L'equitat és un valor a tenir en compte, la persona i les seves necessitats hauria de ser un criteri a prioritzar en el repartiment dels béns comuns.

¿Com podríem anar educant el cor per no deixar-nos seduir per les ofertes de «falsa felicitat» que ens bombardegen? ¿Com viure l'economia casolana des dels valors de l'Evangelí? ¿Com podria estar atenta a les persones que es troben a la cuneta per retornar-los la seva dignitat de fills de Déu?

- La pregària personal i comunitària ens pot ajudar a rellegir la vida, a descobrir allò que Déu ens va proposant a través de les persones que ens surten a l'encontre.
- Participar en grups, comunitats que treballin pels valors del Regne i col·la-

borar amb aportacions econòmiques que ajudin a sostenir aquests projectes.

- Fomentar i defensar els serveis públics al carrer perquè siguin un dret efectiu i des dels nostres impostos tan necessaris per al manteniment d'un estat del benestar que ens permeti tenir una sanitat o una educació per a tots.

Per molt petit que ens sembli, cada gest és necessari. Des de la nostra economia domèstica podem tenir un consum responsable, preguntar-nos si realment cal abans de comprar alguna cosa, no acumular més del que necessitem, comprar i compartir amb altres, pensar en la utilitat social que pot tenir, comparar si hi ha alternatives més saludables i ecològiques, i un llarg etcètera de qüestionaments i accions que podem fer per viure l'economia més d'acord amb els valors del Regne.